

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.21.248/2017/7/II.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Téglásy Balázs László ügyvéd (**felperesi jogi képviselő címe**) által képviselt **I.rendű felperes neve (I. rendű felperes címe)** I. rendű és **II.rendű felperes neve (II. rendű felperes címe)** II. rendű felpereseknek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (**alperesi jogi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Stanka Gergely ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2017. június 8. napján meghozott 20.P.20.124/2017/7. számú ítélete ellen az I-II. rendű felperes 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 10.000 (tízezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek a keresetükben az alperessel mint hitelezővel 2007. november 12-én kötött fogyasztói kölcsönszerződés XI.1. pontja semmisségének megállapítását kérték az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján.

Álláspontjuk szerint a szerződés támadott rendelkezése - mely szerint „a kölcsön és járulékaik aktuális összegének megállapítása szempontjából a bank üzleti könyvei az irányadóak kivéve, ha azok bizonyíthatóan tévesek” - a Ptk. 209. § (1) bekezdése és a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) a), b) és j) pontjai alapján tisztességtelenek. Előadták, hogy a támadott szerződéses rendelkezés elfogadásával arra kötelezték magukat, hogy a tartozásuk mindenkor összege, az alperes egyoldalú nyilatkozata alapján kerül megállapításra, és az annak alapján kiállított közjegyzői okirat a tartozás behajtására irányuló közvetlen végrehajtás alapjául szolgál. A felpereseknek az alperes által készített kimutatásokat kell elfogadnia, ez alapján készülhet közjegyzői ténytanúsítvány, ezzel az egyoldalú közlés alapján kiállított ténytanúsítvánnyal szemben a fogyasztó hátrányára állapítja meg a bizonyítási terhet. A kikötés lehetőséget biztosít az alperesnek arra, hogy a saját nyilvántartása alapján határozza meg a követelés tárgyát, mennyiségét és összegét, majd azt közokiratba foglalassa.

Az alperes ellenkérelme elsődlegesen a per megszüntetésére irányult, másodlagosan a kereset elutasítását kérte.

A per megszüntetése iránti kérelmét a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) 37. § (3) bekezdésére alapította, mert a felperesek nem terjesztettek elő a felek közötti elszámolásra kiterjedő, összegszerűen kidolgozott, határozott kereseti kérelmet. Érdemben arra hivatkozott, hogy az 1996.

évi CXII. törvény (Hpt.) 13. § (1) bekezdés a) pontja, 131. § (1) és (2) bekezdése és a 206. § (1) bekezdése alapján köteles a kölcsön jogviszony alapján történő teljesítéseket a saját rendszerében nyilvántartani. A Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében pedig nem lehet tisztességtelen az olyan szerződési feltétel, amelyet jogszabály határoz meg, vagy amelyet jogszabály előírásainak megfelelően határoznak meg. Az alperest jogszabály alapján terhelő nyilvántartásvezetési kötelezettség szerződésben történő rögzítése ipso iure nem eredményezi az adóst megillető jogok, illetve terhelő kötelezettségek egyoldalú, a fogyasztó hátrányára történő megváltoztatását. A támadott szerződési feltétel a felperesek részéről joglemondást nem tartalmaz, és a felpereseket kifejezetten nem zárja el az alperes által nyilvántartott tartozás vitatásától. A kifogásolt rendelkezés a bizonyítási terhet sem fordítja meg, az 1952. évi III. törvény (Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján az alperes által kimutatott tartozás felperesi vitatása esetén változatlanul az alperest terheli a bizonyítás. A bizonyítási kötelezettség perrendtartásban meghatározott rendje a támadott kikötéstől független.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 10.000 forint + áfa perköltséget.

Ítéletének indokolásában idézte a Ptk. 209. § (1) és (4), a 239. § (1) és (2) bekezdését, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontját, valamint a 93/13/EGK irányelv 5. cikkét. Elsődlegesen rámutatott arra, hogy a felperesek a Ptk. 239. § (2) bekezdés alapján kérhették a részleges érvénytelenség megállapítását, így az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását nem kellett kérniük. Érdemben kifejtette, hogy a felperesek valójában a közokiratba foglalt kölcsönszerződés végrehajtási záradékkal történő ellátásának intézményét támadták. A végrehajtási záradék kiállításának alapja azonban nem a ténytanúsítvány, hanem a kölcsönszerződés közokiratba foglalása, majd a követelés felmondás útján történő lejárttá tétele, miből következően a kölcsönszerződés a sérelmezett rendelkezés hiányában is végrehajtási záradékkal látható el. A támadott kikötés a bizonyítási terhet nem fordítja meg, mivel az alperesnek a követelése összegét bizonyítania kell, a bíróság a tartozás összegének meghatározásakor nem fogadhatja el az alperes egyoldalú nyilvántartásait, ha azok helyességét az adós kétségbe vonja. Az alperes jogszabályban előírt kötelezettsége, hogy a saját és az adós nyilvántartásainak különbözősége esetén kétséget kizáróan bizonyítsa nyilvántartása helytállóságát és a követelése összegét. A tartozásösszegezésének kimutatása és igazolása pedig semmilyen módon nem jogosítja fel az alperest arra, hogy a felperesek szerződésszerű teljesítését megállapítsa. Mindemellett az ügyfél tartozásának nyilvántartása a bank számára jogszabályban előírt kötelezettség.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a vitatott kikötés a jogszabályi előírásokhoz képest nem tartalmaz hátrányos eltérést, nem biztosít többletjogosultságot az alperes számára, és nem teszi a felperesek szerződéses kötelezettségét terhebbé, továbbá nem csorbitja a felperesek szerződésből eredő jogait és igényérvényesítési lehetőségét sem.

A felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a keresetük teljesítését kérték. Másodlagosan a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a ténytanúsítvány megléte esetén közjegyzői okiratba foglalt szerződés vagy tartozáselismerés nélkül is indítható végrehajtási eljárás. A támadott kikötés lehetővé teszi - tartozáselismerő nyilatkozat hiányában is - végrehajtás kezdeményezését a bank saját egyoldalú nyilatkozata alapján, ami súlyos egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó felperesek hátrányára. A támadott szerződési feltétel tartalma a diszpozitív szabályokból nem vezethető le, és ehhez képest a jóhiszeműség és tisztesség követelményét is sérti, mivel tárgyalás esetén az ésszerűen eljáró fogyasztó ilyen feltételt nyilvánvalóan nem fogadott volna el. A szerződéses kikötésen alapuló közjegyzői okirat közokirati jellege folytán a bank a fogyasztói

szerződésen alapuló fogyasztóval szembeni igényérvényesítése esetén a perrendtartás bizonyítási kötelezettségre és teherre vonatkozó általános szabályai nem érvényesülnek, a közjegyzői okirattal szemben az adós kényszerül ellenbizonyításra. Tartozáselismerés, illetve ténytanúsítvány hiányában a banki igényérvényesítés esetén a fogyasztó vitatásával szemben a banknak kell bizonyítania követelése összességét.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért azt az ítéletábra teljes egészében bírálta felül. Ennek során a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, és a tényállást helyesen állapította meg. Az ítéletábra az abból levont jogi következtetéssel és az indokokkal is túlnyomórészt egyetértett. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki.

A Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére akkor kerülhet sor, ha a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlése, illetve kiegészítése szükséges. A felperesek e fellebbezési kérelmük alapjául semmit nem adtak elő, így nem jelölték meg azt sem, hogy mely releváns tény bizonyítása miatt, miért kell megismételni, avagy kiegészíteni a bizonyítási eljárást. A releváns tények az érvényesíteni kívánt jogot és az érdemi védekezést megalapozó tények. Jelen esetben a per tárgya a felek között létrejött szerződés XI.1. pontjába foglalt kikötés jogszabályoknak való megfelelése volt, következésképpen bizonyítandó a szerződés felperesek által állított tartalma volt, melynek bizonyítása a felek megállapodását tartalmazó okirat csatolásával megtörtént. További tény bizonyítására szükség nem volt, ilyet a felperesek sem jelöltek meg. Mindezek miatt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem kerülhetett sor.

A felperesek által kifogásolt szerződéses rendelkezésnek nem tulajdonítható sem nyelvtani, sem logikai értelmezés alapján olyan tartalom, amelyet ahhoz a felperesek társítanak. Az egyébként érvényesíthető normatív tartalommal lényegében nem is rendelkező XI.1. pont tulajdonképpen az alperest a Hpt. alapján terhelő nyilvántartási kötelezettség logikus következményeinek levonását jelenti. Milyen okból írta volna elő a jogalkotó a Hpt. 2. számú melléklete pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos fogalmakat tartalmazó I. részének 10.3. alpontjában az alperes számára a folyósított kölcsönök nyilvántartásának kötelezettségét, ha a nyilvántartás adatai egyébként semmilyen tekintetben, senkire nézve nem lennének irányadóak. A szerződés XI.1. pontja tehát csupán a nyilvántartási kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezés logikus következményeit vonja le, anélkül azonban, hogy a szerződésből keletkező polgári jogi jogvitákban az általános [Pp. 164. §-ának (1) bekezdése], vagy a különös rendelkezések (Pp. 366-369. §-ok) szerint irányadó bizonyítási szabályokat ez bármilyen módon érintené. A XI.1. pont szövegéből ugyanis nem következik az, hogy ezen polgári perekben az alperes üzleti könyvei perdöntő, különösen pedig megdönthetetlen bizonyítékot képeznének.

Az alperesi nyilvántartás adatainak értékelése körében abból kell kiindulni, hogy kölcsönügylet esetében a felvett kölcsön összege és a visszafizetendő összeg (az adós tartozása) között matematikai kapcsolat van. Ez azt jelenti, hogy a bemenő adatokból (így különösen: a folyósított kölcsön összege, a törlesztés gyakorisága és esedékessége, a kamat mértéke, az adós befizetéseinek összege és időpontja stb.) kiindulva a tartozás összege matematikai módszerekkel egyértelműen meghatározható. A bemenő adatok és a tartozás összege közötti kapcsolatot megteremtő algoritmust

- nem matematikai képletként, hanem szöveges formában - a szerződés rendelkezései tartalmazzák. Ez azonban nem változtat azon, hogy ha a szerződés szövege nyelvtanilag egyértelmű, és matematikailag értelmezhető, akkor a tartozás összege bármely időpontra, bármely esetre pontosan és egyértelműen kiszámítható.

Éppen ezért a tartozás mindenkor összegének ítéleti szintű bizonyításához elegendő a bemenő adatoknak, továbbá a szerződés tartalmának, azaz a kiszámítás módjának bizonyítása, mert ezzel az ismert tényezők és az algoritmus is bizonyított, az ismeretlen (a tartozás összege) tehát kiszámítható. Ebből következően egy bank által felperesként indított perben valójában nem a banki nyilvántartásból készített kimutatásnak van bizonyító ereje, mert az perjogi értelemben nem bizonyíték, hanem a fél Pp. 121. §-ának (1) bekezdés c) pontja szerinti tényelőadása és érvelése arra nézve, hogy álláspontja szerint miért pont annyi az alperessel szembeni követelése, amennyinek megfizetésére a kereseti kérelemben kötelezni kéri. Követelését ténylegesen a bemenő adatok és a szerződés tartalmának bizonyítása alapozhatja meg. Ezzel együtt természetesen a csatolt kimutatás megkönnyíti, hogy az adós egyszerűbben meg tudja jelölni, hogy az annak alapját képező a tényhalmazból mely tényeket vitatja (pl. folyósított kölcsön összege, folyósítás időpontja, megfizetett részletek száma, összege, időpontja, felszámított kamat mértéke, stb.), milyen okból tekinti tévesnek a követelt összeget. Ezt követően a bíróság feladata az, hogy az elszámolás vitatott tényei körében felvett esetleges bizonyítás eredményéhez képest megállapítsa a való tényeket, és ennek alapján kiszámítsa a tartozás pontos összegét a szerződésben szövegesen meghatározott algoritmus alapján. A perben hozott ítélet tehát a pénzügyi intézmény kimutatásának esetleges helyessége esetén sem a kimutatáson, hanem a szerződés bizonyított tartalmán és a bizonyított bemenő adatokon alapul.

Ezen a helyzeten a perbeli szerződés XI.1. pontja semmit nem változtat, mert egy, az alperes által indított perben a fentiek szerint az alperest terhelő bizonyítási kötelezettséget nem fordítja meg: az adósnak elegendő vitatni az algoritmust, azaz a szerződés tartalmának matematikai értelmét, vagy a bemenő adatokat. Ha pedig az alperes közokiratba foglalhatja a szerződést, akkor ezt nem a szerződés XI.1. pontja alapján teszi, és a bizonyítási terhet sem a szerződés e pontja, hanem a Pp. 366. §-a és 164. §-ának (1) bekezdése fordítja meg.

A kifogásolt szerződéses rendelkezés tehát a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontját nem sérti, és az alperest egyoldalú értelmezésre sem jogosítja fel, ahogyan arra sem, hogy a teljesítés szerződésszerűségét kizárólag maga állapítsa meg.

Minderre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - annak helyes indokaira is tekintettel - a fenti pontosításokkal helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperesek a másodfokú eljárásban teljes egészében pervesztesek lettek, ezért a Pp. 239. §-a folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az alperesnek, a 32/2013. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló perköltséget.

Budapest, 2018. március 8.

. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Gyuris Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Örkényi László s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: